

Skriftlig innspill fra NHO Elektro

Høring: Representantforslag om økt fjernvarmesatsing for bedre energisikkerhet og frigjøring av kraft

Innspillsdato: 29.04.2025

Høringsuttalelse fra NHO Elektro – Dokument 8:164 S (2024–2025)

Høringsuttalelse fra NHO Elektro – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Frank Edvard Sve, Bengt Rune Strifeldt og Helge André Njåstad om en kraftfull satsing på fjernvarme (Dokument 8:164 S (2024–2025))

Til Energi- og miljøkomiteen

NHO Elektros arbeid bygger på et fundament av faktabasert politikkutforming, teknologinøytralitet, ivaretagelse av forbrukernes valgfrihet og interesser, fremme av sunn og rettferdig konkurranse, samt en forpliktelse til å legge til rette for det grønne skiftet gjennom effektiv bruk av energi og effektressurser. Det er med utgangspunkt i disse prinsippene NHO Elektro gir følgende kommentarer til representantforslaget.

Til punkt 1: Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget innen 1. november 2025 med en analyse av fjernvarmepotensialet som innebærer foreslåtte lokasjoner og av energikilder som anses å ha størst potensial.

NHO Elektro støtter intensjonen om å gjennomføre en analyse av potensialet for fjernvarme i Norge. En oppdatert og grundig analyse kan gi verdifull innsikt.

Det er imidlertid viktig at analysen baseres på *realistiske* tekniske og økonomiske forutsetninger. En helt fundamental forutsetning må være at *sluttbrukernes interesser* – både for private husholdninger og profesjonelle byggeiere/brukere – sikres og ivaretas fullt ut. Dette innebærer en reell valgfrihet mellom ulike oppvarmingsløsninger og at det legges til rette for sunn konkurranse i markedet for rom- og tappevannsoppvarming.

En analyse som bygger på urealistiske forutsetninger, eller som implisitt legger til grunn virkemidler som reduserer forbrukernes valgfrihet, vil være misvisende og gi et dårlig beslutningsgrunnlag. Slike virkemidler er prinsipielt uønsket, da de undergraver konkurransen og begrenser forbrukernes mulighet til å velge den løsningen som passer best for dem.

Det er avgjørende at analysen anerkjenner at forbrukerne i dag har tilgang til et bredt spekter av effektive, utslippsfrie og markedsmessig attraktive alternativer til fjernvarme. Dette inkluderer ulike typer varmepumper og moderne bioenergiløsninger. Disse teknologiene bidrar allerede betydelig til energieffektivisering og økt fleksibilitet i energisystemet. En analyse som kun fokuserer på "lokasjoner og energikilder" for fjernvarme, risikerer å overse de komparative fordelene og systemnyttens som alternative, distribuerte løsninger kan tilby i de samme geografiske områdene.

NHO Elektro mener derfor at en analyse av fjernvarmepotensialet må være grundig, objektiv og teknologinøytral. Den må inkludere en sammenlignende vurdering av ulike oppvarmingsløsninger for de aktuelle lokasjonene, basert på livsløpskostnader, nettpåvirkning, forbrukerverdi og samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Analysen må eksplisitt vurdere de samfunnsøkonomiske kostnadene og konsekvensene av eventuelle virkemidler som foreslås for å realisere et potensial utover det som er markedsdrevet. Forbrukernes valgfrihet og hensynet til sunn konkurranse må ligge til grunn.

Til punkt 2: Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget innen 1. november 2025 med en plan for hvordan Norge kan avlaste kraftnettet ved bruk av fjernvarme, samt utrede hvor stor avlastning man kan oppnå, og hvilke besparelser dette kan resultere i for strømnettinvesteringer

NHO Elektro støtter intensjonen bak forslaget om å utrede og utvikle en plan for avlastning av kraftnettet. Behovet for å utnytte fleksibilitet i energisystemet er økende, både for å håndtere effekttopper, integrere mer variabel fornybar kraftproduksjon og redusere behovet for kostbare nettførsterkninger.

Vi mener imidlertid at forslaget har et altfor *snevert fokus* ved utelukkende å peke på fjernvarme som løsning. En analyse og plan for avlastning av kraftnettet må ha en *vesentlig bredere og teknologinøytral tilnærming*. Varig omlegging til fjernvarme kan være en del av løsningen i enkelte tettbygde strøk med høyt og sammenfallende varmebehov, men det er langt fra den eneste løsningen, og ikke nødvendigvis den mest kostnadseffektive eller fleksible i alle sammenhenger. Å fokusere ensidig på fjernvarme for nettavlastning innebærer en risiko for å låse infrastruktur og politikk til løsninger som kan vise seg mindre fleksible og tilpasningsdyktige enn andre alternativer som er under rask utvikling, spesielt innen digitale og smarte bygningsteknologier.

Energipolitikken og tilhørende virkemidler må fremover i større grad legge til rette for å utløse det store potensialet som ligger i *forbrukerfleksibilitet*. Dette handler om å gjøre forbrukerne – både husholdninger og næringsbygg – til aktive deltakere i energisystemet ved å utnytte fleksibiliteten i deres bygg og installasjoner. Mulighetsrommet skapes av tilgangen til ny, digital og stadig rimeligere teknologi, slik som smarthusløsninger, avanserte bygningsautomasjons- og kontrollsystemer (BACS)³, batterilagring og smart styring av elbillading.

Utviklingen av nye forretningsmodeller og markedsdesign, der byggeiere kan tilby sin fleksibilitet som en ressurs til nettselskaper og kraftsystemet, vil bli stadig viktigere i årene fremover. Dette krever imidlertid regulatoriske tilpasninger som fjerner barrierer og tilrettelegger for at disse fleksibilitetsressursene kan verdsettes og utnyttes effektivt til ulike formål.

I denne sammenhengen er EUs initiativ for en Smart Readiness Indicator (SRI) for bygninger svært relevant. SRI er utviklet under Bygningsenergidirektivet (EPBD) og er en metode for å vurdere bygningers evne til å (1) optimalisere energieffektivitet og drift, (2) tilpasse driften til brukernes behov, og (3) tilpasse seg signaler fra nettet, for eksempel gjennom forbrukerfleksibilitet.

SRI måler bygningens teknologiske modenhet og potensial for å levere fleksibilitetstjenester. Flere EU-land er nå i en testfase for SRI. NHO Elektro mener det er viktig at Norge nå kommer i gang med utprøving og forberedelser for implementering av SRI, spesielt ettersom EPBD 2018 nå skal implementeres i norsk rett gjennom EØS-avtalen.

Bygningers evne til å justere sitt effektforbruk – for eksempel ved å flytte oppvarmingslast til timer med lavere belastning på nettet eller lavere strømpris – vil på sikt kunne gi betydelige gevinster. Dette inkluderer lavere energi- og nettkostnader for byggeier, reduserte investeringsbehov i strømmettet for nettselskapene, og et mer robust og effektivt kraftsystem som bedre kan håndtere variasjoner i forbruk og produksjon.

NHO Elektro konkluderer med at en plan for avlastning av kraftnettet må være teknologinøytral og omfatte hele spekteret av løsninger. Dette inkluderer energieffektiviseringstiltak, lokal energiproduksjon (f.eks. solenergi), energilagring (f.eks. husbatterier og Viechle to Grid løsninger), og ikke minst smart styring av laster i bygninger, understøttet av rammeverk som SRI.

Fjernvarme kan da utgjøre en del av løsningen i spesifikke tilfeller, men må vurderes på lik linje med, og i samspill med, andre teknologier og fleksibilitetsressurser basert på kostnadseffektivitet og samlet systemnytte.

Til punkt 3 og 4: NHO Elektro avstår fra å kommentere disse punktene.

Til punkt 5: Stortinget ber regjeringen ivareta fjernvarmebransjens innspill til ny energimerkeforskrift, der de ber om en vektingsfaktor på linje med Sverige på 0,45 eller mindre.

NHO Elektro motsetter seg dette forslaget på det sterkeste. Forslaget om å innføre en særskilt vektingsfaktor for fjernvarme i energimerkeordningen går direkte imot grunnleggende prinsipper for ordningen, forbrukernes interesser og klare faglige råd.

Både NVE og bransjeaktører som leverer alternative og konkurrerende oppvarmingsløsninger – teknologier som NHO Elektros medlemmer leverer og installerer – har frarådet en slik favorisering av fjernvarme. NVE har i sine vurderinger eksplisitt frarådet at fjernvarme skulle gis en like gunstig behandling som for eksempel varmepumper i energimerkesammenheng.

Vi er også kritiske til prosessen som ledet frem til regjeringens nylige forslag om å innføre en vektingsfaktor på 0,45 for fjernvarme. Dette skjedde uten en ny, åpen høringsrunde og uten en tilstrekkelig konsekvensutredning av virkningene en slik endring vil ha for sammenlignbarhet, markedet og forbrukerinformasjon. Dette er etter vår mening i strid med utredningsinstruksens krav og undergraver tilliten til både prosessen og selve energimerkeordningen.

Det er verdt å minne om Stortingets grundige behandling da energimerkeordningen ble innført i 2009. I Innst. O. nr. 52 (2008–2009) sluttet en samlet Energi- og miljøkomité seg til departementets forslag om å basere energimerket på *levert energi*. Begrunnelsen var klar og tydelig:

- *"Komiteen har merket seg at departementet foreslår å legge levert energi til grunn for energimerket, og slutter seg til dette.*
- *"Levert energi er en beregnet størrelse som angir nødvendig energimengde levert til bygningen. Levert energimengde er den indikator for energimengde som ligger nærmest det som en etter et standardisert bruksmønster må kunne påregnes å kjøpe."*

Videre understreket komiteen viktigheten av ordningens utforming for å sikre dens formål:

- *"Komiteen mener det er viktig at energimerkingen gjennomføres på en enkel og ubyråkratisk måte, og at det er viktig å velge et energimerke som lett kommuniserer bygningers energitilstand."*
- *"Komiteen mener at det er viktig at beregningene [...] skal skje slik at energiattestene er mest mulig sammenlignbare og at vurderingene, inkludert karakteren, gir tillit i markedet."*

NHO Elektro oppfordrer komiteen til *ikke* å støtte forslaget fra fjernvarmebransjen. Vi ber komiteen vise til Stortingets klare og velbegrunnede standpunkt fra 2009 om at energimerket skal sikre objektiv forbrukerinformasjon, reell sammenlignbarhet mellom bygninger og tillit til ordningen i markedet er av avgjørende betydning.

Til punkt 6: Stortinget ber regjeringen ta fjernvarmeselskapene med i vurderingene av eventuelt fremtidig momsfristak på nettleie.

NHO Elektro støtter ikke dette forslaget. Et særskilt momsfritak på nettleiekomponenten i fjernvarmeprisen vil etter vår oppfatning være et klart konkurransevidende tiltak i markedet for oppvarming.

Et slikt fritak vil gi fjernvarme en kunstig kostnadsfordel sammenlignet med andre utslippsfrie og energieffektive oppvarmingsløsninger. En slik favorisering av én spesifikk teknologi gjennom avgiftssystemet reiser også prinsipielle spørsmål knyttet til like konkurransevilkår og kan potensielt komme i konflikt med konkurransereguleringen, inkludert EØS-avtalens bestemmelser om statsstøtte. Selv det å signalisere at et slikt særskilt fritak vurderes, kan skape usikkerhet om fremtidige rammevilkår og dermed påvirke investeringsbeslutninger og innovasjonstakten hos aktører som tilbyr konkurrerende teknologier.

NHO Elektro mener at like konkurransevilkår er avgjørende for å fremme innovasjon, kostnadseffektivitet og de beste løsningene for forbrukerne i varmemarkedet. Et særskilt momsfritak for nettleie til fjernvarmeselskaper bør derfor ikke innføres.

Avslutning

NHO Elektro støtter analyser og planer som kan bidra til en mer effektiv og fleksibel utnyttelse av energiressursene, forutsatt at disse er basert på realistiske forutsetninger, er teknologinøytrale og fullt ut ivaretar forbrukernes valgfrihet og interesser. Vi motsetter oss imidlertid tiltak som uten tilstrekkelig faglig begrunnelse favoriserer én teknologi på bekostning av andre, som undergraver etablerte prinsipper for objektiv forbrukerinformasjon slik som energimerkeordningen, eller som virker konkurransevidende i markedet.

For å lykkes med den grønne omstillingen og håndtere utfordringene i kraftsystemet, er det avgjørende å se energisystemet i en helhetlig sammenheng. Elektrifisering, energieffektivisering og utvikling av smart fleksibilitet i alle deler av forbruket – spiller her helt sentrale roller. Potensialet for nettavlastning og mer effektiv energibruk ligger i stor grad i å utnytte samspillet mellom ulike teknologier på en smart måte, ikke i å ensidig satse på én løsning.

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo
Sentralbord: 23 31 30 50

Ansvarlig redaktør: Mona Mortensen Krane
Nettredaktør: Lars Henie Barstad